

HRVATI DO KOLOMANOVEGA KRONANJA V BIOGRADU L. 1102

Hrvaška je obsegala naslednje dežele oz. ozemlja:

- 1) **Med Cetinjo in Velebitom** (zaledje Splita, Zadra in Trogirja) – **zgodovinska hrvaška**,
- 2) **Velebit, do reke Raše v Istri** – kraška polja, Lika, kraj intenzivne poselitve hrvaških plemen. Poselitev tu ne poteka v višino, ampak na **polja**,
- 3) **Istra** – od reke Raše navzgor. **Izmenjava oblasti Bizanca in Slovanov**,
- 4) **Prehod iz krasa v Panonsko nižino**, vse do reke Drave – **Slavonija**,
- 5) **Neretljanska kneževina**, izliv Neretve in polotok Pelješac.

Hrvaška zgodovina postane jasna šele v **9. stol**, ko se v **Slavoniji** pojavi **Ljudevit Posavski**, v **Hrvaški** pa zavлада **knez BORNA**. Pri Hrvatih imamo tako dva dela – **Hrvaško** (gorata, v bližini bizantinskih dalmatinskih mest) in **Slavonijo** (ravnina med Savo in Dravo). **Ljudevit Posavski se je uprl Frankom in frankovskemu fevdalizmu**.

TRPIMIR (845-864) – vpletel se je v boj proti Bizantincem, katerim je želel odvzeti ozemlje primorskih (bizantinskih) mest. Trpimir je **imel 3 sinove** – **Peter, Zdeslav in Muncimir**.

Na področju Jadrana pride do **arabskih vpadov**. 866. l. plenijo Arabci po Dalmaciji. Na udaru sta **Kotor in Dubrovnik**. Bizantinski cesar **Vasilij I.** je uničil arabsko floto ter nazaj vzpostavil bizantinsko oblast.

Knez DOMAGOJ (po 866) – zavлада po Trpimirju. **Arabski vpadi na Dalmacijo**.

Ko bizant. cesar **Vasilij II.** nazaj vzpostavi bizantinsko oblast, pride do **podreditve Dalmacije Bizancu** – **osnuje temo Dalmacijo** (močno vojaško organizacijo, ki Hrvatom onemogoča nadzor nad Dalmacijo. **Hrvati morajo priznati bizantinsko nadoblast**.

Po letu **870** zavлада na hrvaškem **knez ZDESLAV** (Trpimirov sin), ki ga je podpiral bizantinski cesar. **Zdeslav je bil podrejen Bizancu**. Zaradi tega pa ne vlada dolgo, saj leta **879** zasede prestol **knez Branimir**.

Knez BRANIMIR (879-892) – postane **rimski vazal**, podredil se je **Rimu**, ter se tako uprl proti bizantinski nadvladi. **Oprl se je na papeža**. Hrvaška je z Branimirjem **pridobivala na moči**. Branimir je utrdil oblast, Hrvaška se pod njim uveljavi predvsem na **Jadranu**. Dalmatinska mesta postanejo med najmočnejšimi v Evropi. Nahajajo se na pomembni trgovski poti na zahod, in to jih krepí. Pomembno postane mesto **Nin** – ena od hrvaških **prestolnic**. V Ninu se je izoblikovala tudi **hrvaška - ninska škofija**.

Branimirjeva vlada je dala hrvaški državi **zunanjo neodvisnost**.

Sredi 9. stoletja zavлада **knez MUNCIMIR** (Trpimirov sin). Prišlo je do spora med ninskim in splitskim škofom za cerkvico sv. Jurija. Ninski škof pa je želel postati tudi splitski nadškof in metropolit.

Kralj TOMISLAV (910-928) – Imenovan je bil za **prvega hrvaškega kralja**. Bizanc je priznaval Tomislava kot upravitelja bizantinskih mest. Imenovan je bil kot **prokonzul** v Dalmaciji in **kralj Hrvatov**. Za časa Tomislava se je pojavila nova grožnja Hrvaški in Bizancu – **Bolgari (Simeon) in Madžari**. Tomislav je imel veliko vojsko, ter z njo l. **925 porazil Bolgare pod Simeonom**.

Bizantinski cesar **Konstantin VII. Porfirogenet** je s tem uspehom povečal vojaško moč Tomislava in ga imenoval za **bizantinskega prokonzula dalmatinskih mest**. Hrvaška se je v času Tomislava dvignila do pomembne sile na Balkanu, začela pa se je tudi širiti. Tomislav je bil tudi pomemben pri **boju Bizanca proti Bolgarom**.

CERKVENO VPRAŠANJE IN SINODI V SPLITU

Zaradi vprašanja cerkvene organizacije so v Splitu sklicali **sinodi (cerkvena zbora)**:

1. sinoda (925): razpravljali:

- katera cerkev naj ima primat (Split, Zadar, Nin),
- vprašanje obrednega jezika.

3 kandidati za vodenje cerkve: Split, Zadar in Nin. Vsaka cerkev želi imeti primat. Nadškofija postane **Split – primas Dalmacije**.

Obredni jezik – Rim uveljavlja latinščino, ter se bori proti domačim jezikom. Je proti Cirilovi in Metodovi Glagolici.

925 so ukinili **posebno ninsko škofijo**, prevzame pa jo **Zadar**.

Grgor Ninski – cerkvena oblast ninske škofije,

Kralj Tomislav – posvetna oblast v istem času.

2. sinoda (928): potrdijo sklepe 1. sinode.

928 umre Kralj Tomislav. Prišlo je do državljskih vojn na hrvaškem med nesposobnimi vladarji. Tem se upre **ban Like – Pribina**.

Ban Like PRIBINA – prvi ban, ki se omenja v zgodovini Hrvaške. Hrvaška naj bi tako bila že razdeljena na banovine. Po Tomislavu je **moč Hrvaške močno padla**.

DRŽISLAV (960-997) – Nadaljuje se **zavezništvo med Hrvaško in Bizancem** (Vasilij II). Takrat se pojavi tudi **Samuelova makedonska država** – Samuel je vdrl tudi na Hrvaško.

Okoli l. **1000** pa se začnejo krepiti tudi **Benetke**. Beneški dož gre l. 1000 v napad na Dalmacijo, z namenom zagotoviti si pozicije za trgovanje. Želel si je okrepiti trgovino med Bizancem in beneškimi doži. Za dalmatinska mesta se začne **borba med Benetkami, Bizancem in Hrvaško**.

Kralj PETER KREŠIMIR IV. (1068-1074) – Pod svojo oblastjo pripoji še Dalmacijo, ter postane **kralj Dalmacije in Hrvaške**. Zgradil je mesto **Biograd, ki postane kraljeva prestolnica**. Velik pomen še dobijo mesta **Nin, Skradin in Šibenik**. **Dalmatinska mesta se popolnoma osvojijo** – izginje dalmatinska tema. Mesta dosežejo avtonomijo.

1060 – 3. cerkveni zbor v Splitu

Dokončen **verski prelom z Bizancem**. Duhovniki ne smejo več nositi brade. Pride do **razlike med katoliško in pravoslavno duhovščino**. Katoliška duhovščina pa mora znati latinsko, glagolico pa zavrača. **Vladarji se začenjajo podrežati in prisegati zvestobo papežu**.

Kralj ZVONIMIR – ban Slavonije (1075-1089) – nasledi Petra Krešimirja IV. Čutil se je za pravega naslednika hrvaške krone, saj ga je imenoval papež. **Vključil je Dalmacijo v okvir hrvaške države, ter prisegel zvestobo papežu**. Zvonimir je dobil oblast nad Dalmacijo.

OGRSKI KRALJI NA HRVAŠKEM

Kralj LADISLAV – Imenoval bi ga naj papež. Ogrski kralj, ki je vmes zasedel Hrvaško ter del Slavonije. **1095. ga nasledí nečak Koloman.**

Kralj KOLOMAN – Ogrski kralj, ki si je želel priključiti vso Hrvaško in Dalmacijo. Uveljavitev fevdalizma, **1102. ga okronajo v Biogradu za hrvaškega kralja. Tudi sam je prisegel zvestobo papežu.** 1105. osvoji Zadar.